

✠ ПОЧАНАЈ БОГЪ

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

12. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, december 1984

Lětnik 34

Serbske hody

Měrcin Nowak-Njehorŕski

Jurij Brězan

Lubozne džěčo

Lubozne džěčo,
rodžene k zbožu,
budź na swět k nam powitane.
Wšón lud so tebi kłoni
a z wěžow radosć zwoni.

Lubozne džěčo,
nadźija naša,
njech budže měr na zemi wšej,
njech swita jasne ranje.
Budź ludžom spodobanje!

po K. A. Kocoru

W tym samym času pak so sta, zo přikaznja wot kejžora Awgustusa wuńdže, zo by wšitkón swět zapisany był, a tuto zapisanje bě to najprěnje a sta so w tym času, jako běše Cyrenius z bohodom w Syriskej, a wšityc džěchu, zo bychy so dali zapisać, kóždy do swojeho města. Tuž poda so tež Józef z Galilejskeje z města Nacareta horje do židowskeho kraja k Dawidowemu městu, kotremuž rěkaju Betlehem, dokelž běše z doma a roda Dawidoweho, zo by so zapisać dał z Marju, swojej slubjenej, kotraž běše z čežkim žiwotom. A jako tam běštaj, dónđe čas, zo dyrbyeše porodzić, a wona porodži swojeho přenjeho syna a powi jeho do pjeluškow a položi jeho do žłoba, přetož njemějachu hewak žaneho městna za njeju w hospodze.

Luk. 2, 1-7

Hrono za december:

Bóh je mje pòsłat, zo bych chudym pòpòwědał wjesole poselstwo, zo bych zahojil rozlamane wutroby.

Jez. 61, 1 b

Serbska biblija, z kotrejež sym hrono wotpisał, ma jako nadpismo za cily wotrězk, kotryž so z tutym hronom započnje: „Chrystusowy pòdarski hamt. Cyrkwje wjesole.“ Wona scěhuje z tym wukładowanje, zo je Stary zakon pokazowar na Chrystusa a cyrkej Noweho zakonja.

Zo je Jězus chudym pòdował, je wěste, a wón sam je to jako wosebite znamjo swójeho poslanja wozjewil: „Džitaj a powěstaj Janej wo tym, štož slyšitaj a widžitaj: Slepí widža, a chromi chodža, wusadni su wučisćeni, a hłuši slyša, mortwi stawaju, a chudym pòdaje so wjesole poselstwo...“ (Mat. 11, 4 sc.). Jězusowy poměr ke chudym, zacpětym (clownikam, kurwam, Samaritanam), potlòčowanym a wuklukowanym je jasny – wón jědžeše a piješe z nimi, tak zo wumjetowachu jemu jeho njeprěćeljo, zo je wón pičk a žračk, pòćel clownikow a hrěšnikow (Mat. 11, 19).

Pòd bohatymi je Jězus warnował. Znajemy jeho słowo, zo pòndže pòjedy kamel pòz woko jehly hač bohaty do njebjeskeho kralestwa (Mk. 10, 25).

Čehodla je Jězus tajku wažnosć na chudobu kładil? Čehodla je wón za bohatych tutón wobraz wo kamelu wužiwał?

Jězus je z tym chcył wosebitosć kralestwa božeho pokazać, je chcył pokazać, na kajke wašnje Bóh knježi:

1. Bóh, kotryž čłowjekow lubuje, nje-móže wutrobu čłowjeka wobknježić, doniž so čłowjek cyle jemu njedowěri. Bóh chce, zo pòwostaja čłowjek zawěšćenje swójeho byća, swójeje eksistencije, jemu kaž džěco swójemu naněj. To pak rěka, so znutřkownje wot wobsydstwa džělic (při čimž woznamjenja to zwjetša tež zwonkowne džělenje wot njeho).

2. Bóh, kotryž chce, zo bychu hlòdni so nasycili a čí, kotřiž pišća, so wjeselili, nje-móže swóje knježstwo postajić, doniž nje-podadža čí wot jeho ducha wobknježení tež faktisce swóje wobsydstwo tam, hdžež je to trjeba. Dołhož pak su w jednym kraju jara bohaćí a z dobom jara chudži, nje-móže sprawnosć dobyć a bože kralestwo nje-móže so pòsadzić.

Bohаты móže potajkim jenož do nje-bjeskeho kralestwa pòrić, hdyž stanje so pòz wotbyće swójeho bohatstwa tak suchi, čěňki, zo džě pòz woko jehly! To je zmysl tutóho słowa.

Hišće jónu jasnje: Štož měni, zo trjeba wjele materielných kubłow k zawěšćenju swójeho žiwjenja, tón njedowěrsa so we woprawdžitosći Bohu, tón njewotewrja so jeho hnadžě.

Chudy pak njeje dotal činił nazhonjenje, zo móže swóje žiwjenje pòz bohatstwo zawěšćić, a je tohodla wotewrjeny božemu wjesolemu poselstwu.

Tute pòmyslowanja su runje džensa jara wažne. Do našeho kraja a do našich wosadow nosy so zwonka našich mjezow nastajenje, kotrež njehodži so hinak mjenować hač woprawdžity materializm: Žiwjenje je hakle potom rjane, hdyž maš prawje wjele materielných wěcow wokoło sebe, kotrež su stajnje pòknejši, za kotrež trjebaš pak wjele pjenjez a za kotrež dyrbiš wězo tež wjele džělać. Při honjenju a žedženju za taj-

kim žiwjenjom wobsteji strach, zo křescan woprawdže zhubi swoju křescansku dušu, zo wón na pòklad zabudže, zo su druge kraje, w kotrychž někak 800 milionow ludži cyle jednorje hlòd trada, a to z wulkeho džěla nic tohodla, dokelž „woni nje-džětaja“, ale dokelž so wot bohatych tutych krajow wuklukuja.

Chudy być, kotremuž so wjesole poselstwo pòpòwěduje, rěka, zbožo swójeho žiwjenja woćakować wot božeje hnady a jeje plòdow.

Stary zakon pak je tež pòklad za cyrkej, kaž horjeka prajachmy. Kak je so wona měla po tutym słowje, kak ma so wona po nim? Ze zašłosće wěmy, zo je cyrkej njesměrnu winu zawinowala pòz najwšelakorije zwjazki z bohatymi. Ale bohužel njeje to jenož zašłosće. Tu měli wosadni wažny nadawk, swoju cyrkej a swóje cyrkwje pòzaso na tute słowo, kotrež smy tu rozpominali, dopominać.

Duchowna wosoboda wot bohatstwa je puć k woprawdže z-Božownemu, prawemu žiwjenju, kotryž je nam Jězus sam w swójej chudobje „pòdkročil“ – slědujmy jeho!

Cyril Pjeh

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwin-skich dnjow

19. serbski cyrkwin-ski džěń –

26./27. junija 1965 w Budestecach

Wón steješe w znamjenju Husoweho jubileja, kotryž ewangelska cyrkej w tym lěće swjećěše, a měješe temu „Wěrnosć dobudže!“

Jan Hus, čěski reformator, bu 6. julija 1415 w Konstancu jako martrar spaleny, potajkim runje pòd 550 lětami, a mjenowane słowo bě jeho wosobinske hesło, po kotrymž je sam živy byl a kotrež je

zawostajil swojim pòwisnikam. Husa běchu tehdom morili, ale jeho mysle, jeho duch je živy wostał. To móžachmy runje na tutym cyrkwin-skim dnju nazhonić. K tomu mějachmy wulke wjesole, zo smědžachmy w Budestecach pòrić raz čěskich ekumenskich hosći pòstrowić, to běše naš dołholětny pòćel senior Lanštjāk z Prahi, sotra fararka Soukupová a dekan prof. dr. Kaňak. Wobaj běštaj sobustawaj Čěskostowakskeje Husoweje cyrkwje. Senior – to je tak wjele kaž pola nas superintendent – Lanštjāk slyša do ewangelskeje bratrowskeje cyrkwje. Wón rěčeše sobotu popòdnu wo wliwje Jana Husa na Měrcina Luthera. Tutón pòdnošk džěžeše nam k wjeselu w serbskej rěči. Smy wšitycy z wulkej kedžbnosću stuchali. Wón mjez druhim pòraješe, zo je Luther 6. julija 1519 – runje na dnju Husoweje smjerce – w Lipsku pòd dr. Eckom wuznał, zo je Hus wjele dobrego wučil, zo je Konstanski koncil jeho z njeprawom jako kecarja zasudžil a zo je wón (Luther) wjele wot njeho nawuknył.

Njedzelu pòdowaše wosadny farar Rejlsler, a hosćo pòstrowichu kemšerjow. Budestečanski cyrkwin-ski chór spěwaše serbsce. Tež pozawny sobu skutkowachu. Zabyć njechamy tež pòpòdniše spěwanje swóich serbskich ludowych spěwow na zelenej luce. Wjedro bě rjane, ale runje to běše najskerje tež na tym wina, zo tón raz tak wjele wopytarjow njebě kaž 1959 w Budestecach a na pòjedawšich cyrkwin-skich dnjach. Kak to? Mnozy džělaču doma po pòjedy dešćowatych dnjach na synach a so bojachu, zo dešć na nowy tydžeń zaso pòrińdže.

Njech je, kaž chce, pòritomni dožiwichu rjany cyrkwin-ski džěń. Popòdniša zhromadžizna dósta tónkróć swóje wosebity raz, zo nam člony Němsko-Serbskeho ludowego džiwadla čitachu hru wo Janu Husu. Hra nam pòdštaji, kak je

Byrgle w Budestecach

česki reformator ze znutřkowneho nuzowanja swój puć nastupil a po nim swěru hač do smjerće kročil. —

Na dobre a jadriwe wašnje porěčeštaj k nam potom hišće knjeni fararka Rejserowa a naš luby bratr Čabran-Poršiški k heslu tutoho dnja a magistra Jana Husa, kiž je sam prajil:

Pytaj wěrnosć,
poslušaj na wěrnosć,
wukń wěrnosć,
lubuj wěrnosć,
budź swěrný wěrnosći!
Zakitaj wěrnosć
hač do smjerće!

20. serbski cyrkwinski džen 18./19. junija 1966 w Bukecach

Tema rěkaše: „Durje su wotewrjene“, mjenujcy za bože słowo a ewangelij. Sobotniša zhromadźizna bě zwjazana ze schadźowanjom Serbskeho wosadneho zwjazka. Předsyda, superintendent Wirth, nawjedowaše tute posedženje a rěčeše wo nětčišim položanju w dwurěčnych wosadach našeje krajneje cyrkwe. Wosebje džěše wo serbske duchowne zastaranje tych wosadow, hdžež njeje serbski farar. Zasadnje ma so w tutych wosadach jónkróc wob měsac serbska boža služba postajić. Tuta zasada džensa hišće — 18 lět pozdžišo — plaći. Potom so jara zajimawy přednošk přeloži, kiž bu nam z Čech připsolany. Džěše w nim wo stawizny Niskeje, hdžež je tež džensa hišće Ochranowska bratrowska wosada, a Niska bě najprjedy jako sydlišćo českich bratrow wotmyslena, je pak tón raz pozdžišo zhubila; jenož słowjanske mjeno hišće na to dopomina.

Wosadny farar a předsyda Serbskeho cyrkwinskeho dnja móžeše wulku wosadu a lubyh hosći witać. Mějachmy zaso českeju fararjow mjez nami, k tomu slowakskeho bratra a pólskeho fararja; wšitcy pak běchu z ČSSR. Z Drježdžan bě přišoł wyši cyrkwinski rada Henckel, kotrehož bě biskop hakle nježdělu do toho do jeho wysokeho zastojnstwa zapokazał. Wón porěča na jara lube wašnje k nam a slubi, zo chce so swěru wo serbske cyrkwinske zajimy starać. A to je wón tež džerzał, doniž njeje 1976 na wotpočink šoł.

Swjědženski předar běše farar Albert z Budyšina, kotryž zložil swoje předowanje na temu cyrkwinskeho dnja. „Wotewrjene durje“, tehdom za Pawołowe wjesole pōselstwo w Europje po Lukašu (jap. skutki 16, 8–15) a tež hišće w našim času.

Serbski superintendent staji swoje powitanje pod słowo „My smy wšitcy bratra“. Naš horco lubowany a wysoko česćeny hosć z Prahi, senior Lanštjāk, namołwi nas z jadriwymi słowami chutnje, zo bychmy so wróćili k swjatemu pismu a čerpali z tutoho žórła. Farar dr. Zygus postrowi wosadu w mjenje Zhorjelskeho konsistorstwa a superintendent Busch w mjenje Budyskeje eforije.

Popołdniša zhromadźizna steješe lětsa pod znamjenjom bibliskeje hry „Durje su wotewrjene“, kotruž nam hrajerjo — 3 mužojo a 3 žony — z Němsko-Serbskeho ludoweho džiwadla w Budyšinje na přikładne a wuberne wašnje předstajichu. Widžachmy japoštoła Pawoła w Troasu w zapadže Małeje Aziskeje. Wón a jeho sobudžětačěrjo njewědžachu sebi žaneje rady, kak misioniski skutk po mało wuspěchach tam w kraju a na swěće dale pōndže. Ale wosnje so jemu muž

zjewi, kiž prošeše: „Přindž k nam do Macedoniskeje a pomhaj nam.“ To bě za nich bože powołanje do Europy. W Filipje zetkach židowske žony, kotrymž ewangelij předowachu; mjez nimi běše Lydija, kotrež Knjez wutrobu wotewrě

za Chrystusa a jeho wěc, a z tym běchu tež durje wotewrjene za cylu Europu. — Wšitcy přihladowarjo derje připsolachu. Jim běše so cyły cyrkwinski džen jara lubil. Woni běchu woprawdže spokojeni. Gerat Lazer

Swj. Pawoł rěči z Lydiju, z přeněj křesćanku w Europje; wona bě japoštoła a jeho sobudžětačěrjo do swojeho doma přitjala.

Kurt Łatki

Industrialna produkcija w ratarstwjě a přiroda

W swojim přednošku chcu rěć wo někotrych wliwach moderneho ratarjenja na přirodu a docyła na naš wobswět. Nima to być žane wědomostne rozjimanje tuteje temy, ale chcu k njej wuprajic swoje mēnjenje a swoje wosobinske nahłady.

K tomu je trjeba, zo zhladujemy wróćo do zašłosće:

Přez rólnu reformu su so ryčerkubla w našich kōnčinach na nowoburow rozdžělili. 5–10 ha bě při tym přerězna wulkosć. We wjeskach, w kotrychž zdawna hižo ryčerkubla wobstajachu, mējachu tam zasydleni burja tež lědma hdy wjace hač 10 ha pōdy. Jich předchadnicy běchu robočenjo. Tući chěžkarjo móžachu jenož skromnje sebjě a swoju swójbu zežiwić. W běhu generacijow přikupowaše so kōnčk po kōnčku pōdy, tak zo so hospodarstwa powjetšichu a sej z tym swoju eksistencu zawěsćichu.

Po wōjnje bě wjele hrōdžow prōdnych, wobstatk skotu přiběraše jenož pomału. Nowoburja dyrbjachu sej swoje bydlenke a hospodarske twarjenja wutwarić. Lědma što mēješe mašiny. Za wjetšinu nowoburow bě to nowy započatk w nowej domiznje. Džěl tutej „nowych“ njebě zwjazany z pōdu a zwrěšć. Přez to swobodne pola znowa rozdžěllichu. To njemōžeše trajnje na dobro być. Po woli stata založichu přenje prodrustwa. Hačrunjež so podpěrowachu, njeběchu přenje prodrustwa hospodarsce sylne. Jich pola běchu rozkuskowane. 1960 bēštej stat a strona rozsudženej,

wšěch burow w prodrustwach zjednočić. Z tym spjelni so hłowne žadanje marxizma, zo nimaja produkiske srēdki w priwatnych rukach być. A pōda je w marxistiskim zmysle tajki produkiske srēdki.

W přenich lětach prodrustwow džělaše so w ratarstwjě hišće po starym wašnju, a tuž njezapimny ratarstwo hišće přehluboko do přirody a do wobswěta. Skōt bě hišće w hrōdžach burow, a pola běchu přewidne, tak wone na př. w Přiwicich njeběchu wjetše hač 16 ha. W lětomaj 1966–1967 wutworichu so kooperacije. W nich wobdžělahu wjacore prodrustwa zhromadnje swoju rolu. Stat wuwi wulki program: W ratarstwjě mējachu so přesadzić na industriju podobne produkiske metody. K tomu džěleštej so skōtna a rostlinska produkcija. Wutworichu so ACZ, zo by so mōhla w ratarstwjě we wulkim stilu chemija nałožować.

Kajki bě dalši puć? Naša přenja kooperacija Budyšink z wokolnymi wsami wobdžělowaše 1 500 ha. Dwě lěće pozdžišo, 1973, přidruži so k tomu Bart z wokolinu z dalšimi 1 500 ha. 1976 zjednočichu so tři wulke kooperacije do KAP Delnja Kina. 8 800 ha sahaja z Kolwaza do Lubochowa, z Chōjnicy do Dubrawki.

Što je nětč z našimi polami a honami?

Su wulke, po našich předstawach su přewulke. Pola, na kotrychž so jedna rostlinska kultura plahuje, su w našim prodrustwjě na 80 do 100 ha wulke. Nje-

wobraz před sobu. Hluboki, hluboki měr z njeje wuchadžeše.

Potom bě žarowanska swjatočnosť w kapałce lésneho kěrchowu. Wjele krasnych wěncow ležeše před kašćom. Na wšěch bě napisane słowo z biblije. Na banće našeho wěncu bě napisane słowo z Jes. 33,17: „Twojej woči budžetej knjeza w jeho krasności wuhladač.“ — a na tamnej stronje bě napisane: „Posledni postrow wot Twojich lubych z dominy“.

Pohrjebne přédowanje zložowaše so na słowo, kotrež bě sej četa Frieda hižo před lětami prała, napisane w scénju Jana 21,4: „Jako pak switaše, steješe Jězus při brjoze.“ Farar Hui, předstejičér diakonisowego doma Bleibergquelle, namaka tak rjane a tróštowace słowa. Hdys a hdys citowaše tež někotre sady z awtobiografije „Ty pak dži“, kotruž bě četa Frieda před lětami napisała. Wón rěčeše tež wo jeje dožiwjenjach w džele jako diakonisa. Mjez druhim praji: „Četa Frieda bě křesćanka, žiwa po přikładze Jězusa!“ Swjatočnosť so skonči ze spěwom: „Ja sym přez Chrysta krawne rany nětk prawy zaklad namaka!“

Přizamkny so zhromadne kofejpiče w domje diakonisow. Tu bě zhromadžených wjele přečelow, sobudželačérjow a naša cyła swójba. Někotři misionarjow, misionarki a přjedawši sobudželačérjo

POWĚSĆE

Serbska zwjazkowa zhromadźizna 1984

Přeni króč bjez dr. Pětra Malinka, bjez jeho powažneho sobudžela schadźowaše so lětuša Zwjazkowa zhromadźizna na Michalskej farje w Budyšinje. Ducej do schadźowarnje pohladach hišće na pomnik při Michalskej cyrkwi k Luthe-rowemu létu, kotryž bě na přikład tež plód jeho ducha.

Chcu tu strózbje čitarjow, z kotrychž wulki džěl tuta zhromadźizna na cyrk-winskim polu zastupuje, informować wo naležnosťach wuradźowanja:

Zhromadźizna schadźowaše so dnja 22. septembra. Na zakładze hrona za tydźeń, kotryž so z tutym dnjom skonči: „Chrystus praji: Štož sće sćinili jednemu z tutych mojih najmjeńšich bratrow, to sće mi sćinili“, dźeržeše farar Albert zawodnu nutrnosť. Na zakładze tutoho hrona ze scénja po Mateju (25, 40) prašeše so farar Albert: „Čemu ma Serbski wosadny zwjazk, kotrehož organ zhromadźizna je, pomhać a komu ma wón pomhać?“ Wotmołwa je jasna, ale dyrbi so z časami do wědomja wołać: Chcemy ewangelskim Serbam pomhać k wěrje, pomhać we wěrje a pomhać k tomu, zo so dźerža serbstwa!

Přeni dypk wuradźowanja bě zapokazanje fararja Alberta jako serbskeho superintendenta přez krajneho biskopa dr. Jana Hempela dnja 11. nowembra. Hdýž tuto čitaće, budže wone hižo dawno nimo. Přemyslowachmy wo wuhotowanju zapokazanja a wo wabjenju wěriwych.

Lětsa su w našej krajnej cyrkwi wólby nowych cyrkwinskih předstejičérstwow. To woznamjenja, zo by so tež Zwjazkowa zhromadźizna znowa wolić dyrbjała. K tutom dypkej poradźowaše nas přitomny zarjadniski rada Lenk z Budyskeho wobwodneho cyrkwiskeho zarjadnistwa.

Dokelž wuradźuje so tuchwilu wo no- wým zakonju našeje krajneje cyrkwyje k serbskim wěcam — wosebje wo serb-

rěčachu wo swojej zwjazanosći ze sotru Friedu a džakowachu so jej.

Nětk je wot nas wšěch lubowana četa Frieda doma! Wona widži krala w jeho krasności, swogeho KNJEZA, kotrehož je jeje duša tak hluboko lubowala. A wona je we wulkej zhromadnosći tych, kotřiž su před nami šli, jeho wobličo wuhladač a — kotřiž na nas čakaja. Njehc wón nas přihotuje na swój přichad!

W přichodnych čisłach „Pomhaj Bóh“ chcemy wozjewić rozmołwu, kotruž měješe sotra Frieda Wjelic někak dvě lěće do swojeje smjerće.

Spominanje na Horsta Schneidera

Krajny cyrkwinski hudźbny direktor na wotpočinku Horst Schneider bu wot Boha po džělapoňnym žiwjenju a dopjel-njenju mnohich wažnych nadawkow 21. julija 1984 w Darmstadće do wěčno- sće wotwołany. 11. jutrownika 1984 wo- swjeći hišće swoje 90. narodniny.

Narodźil je so w Budyšinje. Po wo- pyće Budyskeho seminaru je cyrkwinsky hudźbu w Lipsku studował. W lěće 1924 bu wón za organista Pětroweje cyrkwyje w Budyšinje powołany. Pozdžišo bu tam kantor a cyrkwinski hudźbny direktor.

Hnydom je so jara wo woziwjenje najstaršeho chóru Lužicy, 1574 založene- ho chóru inquilinow, starał. Chór bu po- wjetšeny, zo móžeše 4hłósnje spěwać. Kóždu njedzela a na swjatych dnjach

skim zastupnistwje a wo serbskim su- perintendence —, so něštožkuli přeměni: Kompetency woběju superintendentow, němskeho a serbskeho, su so eksaktne postajili. Za dotalnu Zwjazkowu zho- madźiznu wuzwoli so nowe mjeno: „Serbska wosadna zhromadźizna“. Tež wašnje wolenja tuteje zhromadźizny so změní, ale to hišće njeje doskónčne po- stajene a ma so wot noweho zakonja rjadować, kotryž dyrbi Krajna synoda wobzamkněć. Wuradźowachmy wo tym, kajki wuznam wosadna zhromadźizna ma, hač ma wona synodalny charakter a kak daloko su němcy fararjo a něm- ske cyrkwiske wjednistwa nuzowane, serbske prawa dodźeržeć. Rěčeše so tež wo tym, hač bychy serbske prawa tež z druhimi krajnymi cyrkwjemi, snadž we wobłuku zakonja ewangelskich cyrk- wjow w NDR, so wujednać a zakótić měli.

Dale rěčachmy wo wosadnym dnju, kotryž budže lětsa w Kulowje—Spalach a budže tež hižo nimo, hdýž tute čisto wuńdže.

Do přichoda pokazowaše zaso přichod- ny dypk: Kublanski dzeń lěta 1985. Wón budže pónđzela, 25. februara, na Horn- čerskej. Namjetowachu so wšelake te- my, dvě so wukristalizowaše: Zwon- kowne a znutřkowne misionstwo a za- běra z wuslědkami schadźowanja LWB (Lutherskeho swětowego zwjazka) w Budapesće pod temu: „W Chrystusu na- džija za swět.“ Wobzamkny so, woboje zwjazać. Praji so tež, zo njesměli so Serbja jenož na swoje wobmjězować, ale zo dyrbja so tež z tym zaběrać, štož za- běra lutherskich křesćanow na dalokim swěće.

Dołho zaběraše nas Serbski ewangel- ski cyrkwinski dzeń 1985. Za njón bě předsyda wuběrka cyrkwiskeho dnja,

spěwaše w Pětrowej cyrkwi, a to wjace króč. Rady spominam na tutu njedzelsku službu jako gymnaziast. Z wulkej lubo- sću a sčerpliwosću je nas Horst Schnei- der wuwučował. Předewšm pak běše wón wumělc na byrglach, znaty wumělc we wukraju. Tež mnohe kantaty, orato-rije a druge hudźbne twórby je wón wu- wjeđl. —

1951 bu wón za krajneho cyrkwinske- ho direktora do Zhorjelca powołany. Zdobom nawjedowaše wón tam ewan- gelsku šulu za cyrkwinsky hudźbu, a to 12 lět. W lěće 1963 je wón jako wuměnc- kar ze swojej mandželskej do Darm- stadta přeachnyl. Tam mječachmy 17. no- wembra 1983, znači z Budyšina a ze Zhorjelca, z nimaj njezapomnite zetka- nje. Dejmantny kwas smězestaj swje- ćić. W małej, rjanej wjesnej cyrkwi pola Darmstadta wotmě so swjatočnosť z do- brej hudźbu, wot něhdušich šulerjow přednjesej. W swojej narěči sym so zložil na słowo ze 126. psalma: „Ton Knjez je wulku wěc na nas činił; teho so wjeselmy.“ Pawoł Albert

Hudźbny direktor Schneider spēcho- waše wosebje našu njeboćičku organist- ku Lubinu Holanec-Rawpowu. Wona za- hori so jako jeho chóristka za hraće na byrglach; wón bě jeje přeni wučer a po- loži z tym zaklad za jeje pozdžiše wu- स्पěšne skutkowanje. Husćišo přewodžeše Lubina chór inquilinow na byrglach abo zahra na sobotnišich hudźbnych nyspo- rach, při čimž žnjeješe přenje wjetše wuspěchi.

red.

farar Jan Malink, hižo wšelake wujed- nał: Wón budže 22. a 23. junija 1985 we Wulkich Zdžarach. Tam je hižo wobjed wujednany, ale nic hišće tematika. Dalše trěbne wěcy wo cyrkwiskim dnju so tu hišće sčasom wozjewja. Smy wjele wo tym wuradźowali.

W sedmym dypku wozjewi farar Al- bert, zo přeměni so redakcija našeho ča- sopisa. To pak mjeztym tež hižo wěsće. Wón prošeše přitomnych a přez nich wšěch Serbow wo rozprawy a kritiki a scyła wo dopisy. Tež tu so praji, zo nje- měli jenož rozprawy z wosadow być, ale tež ze swěta.

Před kónčnej modlitwu superinten- denta na wotpočinku Wirtha wupraji so dobra mysl: Smy w poslednich lětach druhdy bjez nadžije byli, ale dže dale, mamy nadžiju za ewangelske serbstwo!

Cyril Pjehc

Jězba přez serbsku holu

W serbskich wosadach mamy wšelke wjerški. Jedyn z nich, kotryž ma hižom dobru tradiciju, je naš „serbski bus“. Tak so tež lětsa njedzela, 16. 9., skupina ze wšelkich wosadow w Budyšinje na puć poda. Zaso džěše do kraja srjedž Wojerec a Běteje Wody. Kóždy však wě, zo ma tale krajina wjele kontrastow. Hustodosć maš na prawej stronje pola a luki a na druhej jamy a pucínu. Tamle je mała zanjesena wjes, a něšto kilo- metrow dale je nowe sydlišćo z wysoki- mi chěžemi a wjele tysac wobydlerjemi. Zelene chójny z dobrym powětróm a fa- briki, kotrež njedobry dym wusyłaja. Tole wšo smy na swojej jězbe nazho- nili — rjane a mjenje rjane.

Naša prěnja stacija běše Połpica pola Klukša. W rjenje za žnjowodžakny swjēdžen wupyšenej kapałce zloža sotra Hertha Hempelowa rańšu nutrnosć na hešo tamneho dnja: Pójće, modlmy so, a klakńmy a padńmy dele před Knjezom, našim Stworicielom. Wona nas napominaše, zo bychmy so wjeselili, Knjezej so dżakowali a jemu nowy kěrļuš spěwali. My smy so swěru po tym cyły džen zložowali. Derje, zo běchu na našu nutrnosć tež někotři ze wsy přišli.

Dale jědzechmy přez rjanu serbsku holu do Hamora (Boxberg). Zo při tym přez mjazu ze Sakskeje do prjedawšeje Pruskeje přińdžechmy, začuchmy jenož na małym přeměńjenju asfalta. W Hamoru smy sebi nowu kapału abo lěpje prajene wosadny centrum wobhladali. Wosadny farar Neumann-Wochožanski nas lubje powita a nas wodžeše přez rumnosće rjaneho twarjenja. Wón tež powědaše wo radosách a starosách swojeje wosady. Powšitkownje je drje znate, zo je so něhdy mała holanska wjes Hamor wuwila na wulki industrijny centrum. Tajke wuwice přinješe za wosadu nowe nadawki. Zo je tam cyrkej žiwa, widžachmy z woćomaj na rjanym, modernym twarjenju, zo je wona tež duchownje žiwa, slyšachmy z rozprawy młodeho fararja. Tak je tutón wosadny centrum wosrjedź industrije přičina nadžije a dżakownosće.

Přez Bělu Wodu jědzechmy do nam wšěm znateho Slepoho. Tu mějachmy serbske kemše, na kotrež bě tež tójšto ze Slepjanskeje wosady přišlo. W předowanju nas serbski superintendent des. Albert napominaše, zo bychmy swěru we wosadze sobu dželali a zwólniwi byli, wšelke nadawki na so wzać. Tole wšo płaci předewšim tež našim serbskim wosadnym. Wosadny farar, superintendent Maiwald, nas wutrobnje witaše. Jedyn młody cyrkwinski předstejićer nam powědaše wo Slepjanskim božim domje a wo wosadnym žiwjenju. Po kemšach dowjeze nas bus do Kromłowa. Tam wobjedowachmy a mějachmy swoju připołdnišu přestawku, w kotrejž smy po zwučenym wašnjju wjele znatych spěwow spěwali a tež jedyn dočista nowy. Tež tamny znaty park sebi wobhladowachmy.

Program našeje jězby pak njeběše hišće wučerpany. Tuž jědzechmy dale přez Gródk do Čorneje Pumpy. Hižom nazdala nas witachu 200 m wysoke wuhenje płunoweho kombinata, hđež bě naša přichodna stacija. W ewangelskim wosadnym domje witachmy so z lubym Serbom, knjezom dipl. ing. Janom Symankom. Wón nam wjele zajimaweho powědaše wo płunowym kombinacie. Zady přednošowarja mějachmy jako wołtarny wobraz siluetu ze železa tamneje fabрики před woćomaj, w kotrejž počasu křiž poznachmy. Tak so wobraz derje k přednoškej hodžeše. Na kóždych kemšach wšak njebych chcył na njón hładać.

Z wustojneho přednoška zhonichmy, zo so w tutej wokolinje hižom w léce 1905 započa za wuhlom ryc. 1955 so nawiari kombinat. Tu so brikety, koks, milina a płuň produkuj. W 900 hektarow wulkim zawodze so wšednje 100 do 120 tonow brunicy předžěta. W kóžděj hodžnje je za to 12 tysac tonow wody trěbne. 14 000 dželacěrjow tam dželja — za nas, zo bychmy to měli, štož nuznje trjebamy. Wjele wšelakorych problemow tam nastawa, kotrež dženša ani hišće přewidjeć njemóžemy. Njedziwajcy moderneje techniki a poměrnje dobreje kwa-

*Pawoł z Lukašom a Timotejom a židowskej žonje w Filipje, mjez nimaj Lydija, přerjona křesćanka w Europje.
(Hlej nastawk „Serbski cyrkwinski džen w Bukecach“)*

lity brunicy wuchadza tam wjele jěda do powětra a wody. Dokaž energiju trjebamy a dosć druhich móžnotow nimamy, dyrba so nowe jamy wurywać, dalše wsy so zhubić a přiroda so dale kazyc.

Ja so nadžijam, zo su připoslušarjo trochu poznali, kajke problemy nastawaja, zo bychmy milinu, płuň a wuhlo měli. My drje nimamy přewulke móžnoty, w swojej domjacnosći z energiju lutować, ale wužiwaymy kóždu składnosć! Stajnje dyrbi so k tomu napominać. Industrijna a wědomosć njech swěru so staratej, zo so naš wobsweť po móžnosći mało kazyc. Namolwjeni pak smy my wšitcy!

Naša jězba bliži so swojemu kóncěj. Dycy po puću pozastachmy w Němcach pola Kulowa, zo bychmy tam w katolskej kapałce swoju wječornu nutrnosć swječili.

Tutón džen bě nam zaso wjele noweho a zajimaweho a rjaneho dał. To wšitcy wobdželniwy připóznachu. Za to mamy so swojemu wjednikkej Handrijej Wirthtej dżakować. To běše jeho prěnja jězba z nami. Nadžijomnje tež klětu zaso „serbski bus“ zarjaduje k našej radosći. Dżakować mamy so tež knjezej fararjej Cyrylej Pjechej, kotryž je so wuspěšnje postarał wo dowolnosć za našu jězbu.

Měrćin Wirth

Michała w Michałskej cyrkwi

Po tradiciji zetkachu so Michała, dnja 29. septembra 1984, w Michałskej cyrkwi w Budyšinje žony Budyskeje eforije ke kubłanskemu dnjej. Džen započa so z božimi službami, kotrež měješe knjez farar Duentsch wot hosćielскеje wosady. Předowanje steješe cyle w znamjenju jandželoweho dnja. W nim rysowaše př-

dar, kak wumóži arcyjandžel Michał před 555 lětami město Budyšin před nadběhom husitow. Jandželjo njehrajaču jenož při tutym podawku wulku rólu, ale woni naspomnjeja so po cyłym swjatym pismje přeco znowa. Mamy wšu přičinu na nich slychać, su dže woni posoljo boži. Tola za mnohich je to njezrozumliwe. Bóh poslužuje so w lubosći k čłowjekam jandželow, zo by nas škital.

Po božich službach wobdželili so wšitkich 66 žonow na dželarni. Z flaneloweje scěny bu kwětkaca luka, přetož přitykny so za kóždu přitomnu wosadu kwětkaca. Škoda, zo njemóžachu so wšitke kwětki přityknyć, hdyž njebě z tutech wosadow ničo přitomny.

Wjesole spěwanje z našim kantorom přewodžeše wuwjedženja kn. Engelmannoweje wot krajeje cyrkwe z Drježdźan. Mějachmy bajki hodać. Ze znatych bajkowych městnow so krótko citowaše, a štož znaješe bajku z tutej sadu, mytowaše so za dobrou wědu a zmužite sobudželjo.

Wobjed přinješe mału přestawku do rjaneho dnja. Wjeselachmy so, tu abo tamnu zaso zetkać, z kotrejž so znajachmy wot zańdženych kubłanskich dnjow, wosebje pak tež na nowe znate.

Po połdnoju pokročowaše so we wosadnej žurli. „Mudrosć w bajkach“ rěkaše tema.

Wšitke, kotrež tutón džen dožiwichu, měnjachu: Bóh dał, zo zetkamy so Michała 1985 na samsnym městnje. Kubłanski džen je nam wjele dał. Wosebje překwapjenje bě přichad čornuški z Tansanije, kotraž wěnuje so w swojim kraju dželu ze žonami. Wona postrowi přitomne žony jara lubje.

Hody lěta 1900

Sedžu w kuchni na stółcu. Moji bratřa a sotry skakaja wokoło mje a haruja. Su cyle cybnjeni a rozbudzeni. Njeh su, wšak je džensa wosebity dzeń: patoržica. Kóždy wokomik móžeja so durje do jstwy wočinić, durje do hodowneho wjesela. Božodzšćowcy štomik tam budže. Bratřa su jón dopoždnja z lěsa přinjesli. A dar za kóždeho tež budže. Kajki? Mój budže pisany, krasny. Tydženje dołho sym mačeri powědała přeco a přeco zaso: „Knižku chcu k hodam měć. Hewak ničo, jenož knižku. Tajku z rjanymi wobrazkami a stawizničkami, kaž ma ju susodźic Pětr.“ Mać njeje ani haj ani ně prajita, jenož: „Pětrowi starši su burja, my chodžimy na robotu.“ Dziwna wotmołwa. Što ma to z mojej knižku činić? Ach, wšojedne. Hdy nož bychmy skoro do jstwy směli!

Zaklinkoća. Skónčnje! Nichtó wjace njeharuje. Stupimy so wšitcy před stwíne durje. A spěwamy. Spěwamy mój najlubši hodowny spěw: „Pastyrjo pójće...“ A durje so wočinja. Widžu štomik. Kak krasny je, wupyšeny, kaž by z bajki był. Slěborne kulki zybola so w swětłe swěčkow. A feńkštikle na nim wisaja. Sym widžala, zo je mać titu tutech poprjancow pola pjekarja kupila, štuk za feńk. Ale kelko jich je? Spěšnje liču: 18 feńkštiklow – to dōstanje kóždy z nas džěći dwaj. Ow, to móžu jedyn hižo k hodam zjěsć! Tamny dam mačeri. Mać jón schowa a k jutram mój zaso da. To budže mi dobry dar k jutram.

Ale knižka, hdže je knižka? Bratřa a sotry steja hižo wokoło blida z darami. Pohladnu na blido. Ně, tu knižka njeje. Snadž je sej ju hižo něchtó do ruki wzał? Hladam na dary, kiž maja bratřa a sotry w swojimaj rukomaj: šawl, nohajcy, fala... Knižku nichtó nima. Ah, zawěšće je ju mać něhdže schowała, zo ju njebych hnydom widžala. Du k mačeri: „Mać, hdže je moja knižka?“ Mać mje k sebi stłóči a praji: „Tam je twój dar.“ A přez sylzy je lědy spōznaju, swoje... drjewjancy.

Mudrosć starych Serbow

Najbohatši tón, kiž najmjenje trjeba

Hody so bliža. Što pak zaso darić? Džěći maja hižom wšitko, wjele wjace hač je dobre za nje. Blida pak dyrbja so hody zaso zhibować z bohatymi darami.

Džěći nawuč spokojnosć, ta je za nje kubła dosć.

To je zawěšće wěrnó. Spokojnosć ma přeco dosć. Ale chcemy runje hody džěći tajku spokojnosć wučić? Wězo nic! Ale po hodžach chcemy z tym hnydom započec. Što da z nami hewak budže? Wšě kamory, wšě polcy a łubje su polne čapora, droheho čapora. Hladajće tola do wupušćenych pěskowych jamow, na nje-rjane hromady při kromach našich lěsow. Što tam do bohatstwow hinje a hni-je! Tak njesmě dale hić. Wjace čłowjek ma a wjace chce měć. A dokelž njemóže wjace hač wšitko měć, je wón njespokojny.

Mějmy chrobłosć so mjez sobu zwjeseleć z małymi darikami.

Njelutujmy pak z dobrymi, dušnymi słowami.

Gerhard Wirth

Basėn k serbskemu kwasej

Prečitajće sej basėn, kotraž je so w času wokoło 1. swětoweje wójny na serbskich ewangelskich kwasach přednošowała. Napisal je ju najskerje serbski prócowar Arnošt Bart z Brězynki. Mi je basėn před lětami powědała moja njeboh wowka Ema Grofina rodž. Jenkec ze Strože pola Hućiny. Jeje sotra bě w młodych lětach na službje pola Bartec w Brězyncce. Wottam je sej basėn sobu přiwjězła. Moja wowka je basėn na kwasach přednošowała; bě ju tak derje nawuknyła, zo ju jako staruška hišće z pomjatka powědaše.

Z basnju je chcył Arnošt Bart namołwjeć, zo bychu so Serbja ze Serbami woženili a zo by so z tym serbskosć našich swójbow a našich wjeskow zachowała.

Před krótkim zhonich ja, zo budže w tutym domje kwasna hosćina swjećena.

Tuž chcu tež ja tymaj młodymaj mandželskimaj moje zbožopřeće přinjesć.

Ja přēju Wamaj wjele zboža, zo by so Wamaj Waju mandželstwo lěpje poradžilo hač mi moje.

Přetož před krótkim so tež ja woženich, a to z jednym němskim.

Druhe holcy chětro hanjach a so jim smějach,

zo so tajkemu serbskemu Józefej, tajkemu hlupemu, wudachu.

To je mój tla hinaši, tón mój luby Wenzeslaus!

Ale po krótkim času, něhdže za štyri njedzele po tym němskim kwasu,

so ta chwalba wobroći.

A tón mój luby Wenzeslaus

je jako pos wot djaboła:

Mjeta z durjemi, zo so třase stwa, lestruje, sakrjuje, zo so mi zastyšće.

Ja pak sebi w ćopłej heli trochu wuši zatykam.

Wón pak lestruje, štož jemu jenož jazyk dosypa:

„Rindvieh, Schöps, du dummes Schaf, Ochse, Esel, wend'scher Aff.“

Ow, kak mje to tak jara boli,

kak mje hrjebje we wutrobi,

zo wšitko dže po jeho woli,

ja pak ničo njeplaću.

Haj, nětka ja husto zdychuju:

„Ow, měta ja serbsku wutrobu,

tak by přišlo zbože do domu,

nětka pak mam tu njezbože.“

Naše serbske Hanki móža husto tež jara zachadžeć,

a to najbóle tehdy,

hdyž muž dołho w korčmje sedžo

wostanje.

Ja pak so nadžijam,

zo Wy Wašu žonu z tym hněwac

njebudžeće

a tuž tež wona njebudže swarjeć trjebać.

Zle słowo njeje sekera

a tola ranow naruba.

Prispomnjěnko

Hdyž tute čisło našeho časopisa do ruki dōstanjeće, je so nowe cyrkwínske lěto započalo. Adwentski čas je za nas wosebje čas prihotowanja na přichad našeho Knjeza Jězusa Chrystusa. Přēju Wam, zo byšće Wy w tutych tydženjach čas namakali na to myslić, „kak powitam ja tebe, mój Jězu najlubši?“ Runje tak přēju Wam, zo byšće w hodownym času měr namakali so nad tym radować, zo „Jězus, naš Zbōžnik, tu je“.

W tutym wudaću wozjewimy nětko skónčnje přednošk, kiž je Kurt Łatki na sobotnišim zeńdženju cyrkwínskeho dnja podał. Tež stawizny cyrkwínskich dnjow maja so zaso dale pisać. Pod napisom „Mudrosć starych Serbow“ budžemy nětko husćišo něšto wo serbskich přisłowach čitać.

Siegfried Albert

*A to słowo sćini so ćělo
a bydleše mjez nami,
a my widžachmy jeho krasnosć,
krasnosć jako jeničkeho
narodženeho Syna wot Wótca,
połne hnady a prawdy.*

Jana 1,14

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

december 1984

- 2. 12. – 1. njedžela w adwencie
Budyšin-Michałska: 9 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazer)
- 9. 12. – 2. njedžela w adwencie
Huska: 10 hodž. kemše (G. Lazer)
Bukeycy: 14.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazer)
- 16. 12. – 3. njedžela w adwencie
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Rakecy: 9.30 hodž. kemše zhromadnje z Njeswaćidom (J. Lazer)
Budyšink: 10 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
- 23. 12. – 4. njedžela w adwencie
Hrodžišćo: 8.30 hodž. kemše (Malink)
Bart: 10 hodž. kemše (Malink)
- 25. 12. – 1. dzeń hodow
Bukeycy: 9 hodž. kemše (G. Lazer)
- 26. 12. – 2. dzeń hodow
Budyšin-Michałska: 9 hodž. kemše (Albert)
- 30. 12. – njedžela po hodžoch
Hodžij: 10 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)
- 1. 1. 1985 – Nowe lěto
Budestecy: 14 hodž. kemše (Albert)
- 6. 1. 1985 – Swjedgeń Třoch kralow
Budyšin-Michałska: 9 hodž. kemše (Albert)

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnka 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazer, 8601 Bukeycy (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čisć: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2074). – Wuchadza jonkróc za mēšac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962–30–110 – Index-Nummer 32921